

Ej kun en spillemand

Anmeldelse af Sigurds Danmarkshistorie

Christian Nicolai Larsen

Hvad lavede Sigurd Barrett i perioden, efter han var færdig med Bjørnetimen, men inden nogle hollandske ravere opdagede ”Pilfingersangen” og skabte 2020’s mest overraskende virale hit? Jo, da skrev den gode Sigurd danmarkshistorie – for børn. Og han nøjedes ikke med at skrive, han opererede – med et irriterende ord – tværmedielt. Foruden en moppedreng af et tobindsværk blev det mellem 2016 og 2018 også til et brætspil, et tablet-spil og sågar en teaterforestilling i Skuespilhuset. Og så det, det handler om her: Dobbelt-CD’en Sigurds Danmarkshistorie – 42 nye sange fra istiden til fremtiden. Min anmeldelse er delt op i to: Først et afsnit om musikken og teksterne betragtet som sangtekster, derefter et om teksternes historiesyn.

Musikken og teksterne

Sigurds primære målgruppe er børn, men musikken er på ingen måde barnagtig, leflende eller simpel. Såvel bredden i genrevalget som kvaliteten af det musikalske håndværk i den enkelte sang er ganske enkelt imponerende. Når man laver 42 sange, er det dog svært at undgå et par svipsere – dem kommer vi til. I løbet af pladen kommer vi rundt om følgende musikalske genrer, nogle af hvilke jeg har navngivet selv: pop, rock, blues, rockabilly, istids-kanon, bronzeal-

der-808, mongolsk strubesang, folkevise, Skatteøen, gregoriansk munkesang, country, Østkyst Hustlers, Dansevise-jazz, film noir-jazz, glad jazz/dixieland/ragtime, swing, Grundtvig, reggae, ska, pigtrådsrock, latin, højskolesang og march. Decideret punk eller heavy metal roder Sigurd sig ikke ud i, men man får et snert af det i den vellykkede katastrofesang ”Det brænder i København”. En distortet guitar emulerer en brandsirene, og til sidst falder sangen rytmisk fra hinanden i et ”Helter Skelter”-lignende kaos,

mens Sigurds desperate ”det brænder!” fader ind og ud. Stærke sager. For det meste er matchet mellem musik og sangens periode/tema lige ud ad landevejen – munke synger munkesang om at være munke på sangen ”Munkesang.” Andre gange må Sigurd være mere kreativ fx på den herligt legesyge ”Sten, sten, sten”, der bygger et groove op af lyden af sten, der klikker mod hinanden.

Men inden vi når så langt, må vi nok hellere gå tilbage til starten. Løjerne bliver skudt i gang med åbningssangen ”Danmark gennem 1000 år”, der knæsætter albummets rammefortælling. Sangen åbner med fuld smadder som en mellemting mellem Van Halens ”Jump” og Blues Brothers’ ”Everybody Needs Somebody”. Der er virkelig kælet for detaljen i arrangement og instrumentering: Sangen byder på strygere, blæsere, børnekor, kromatisk basnedgang i omkvædet, kromatisk mediant i broen og en overraskende halvtone-modulering i starten af tredje vers ikke ulig Shouts ”Jeg tror det kaldes kærlighed” – alt dette kombineret med en enkel og fængende melodi. Og melodien er ikke bare til for at lyde godt; den underbygger det, der er sangens og albummets hovedtema. Til sidst i omkvædet lyder det ”Hvis vi favner den verden, vi ikke forstår/ Så kan verden af i morgen bli’ bedre/End verden af i går”, et opbyggeligt budskab, der

bliver matchet af den opadgående melodilinje.

Et højdepunkt er den cykliske fortælling ”Solvognen”, der skildrer en dag i bronzealderen. Sangen starter sart og underspillet musikalsk, mens fortælleren og verden omkring ham vågner: ”Det er morgen, en ny dag smuk og frisk/Se nu solen bli’ hentet af en fisk.” Som dagen går, stiger musikken i intensitet, og instrumenter bliver lagt på. Efter en himmelstræbende fløjtesolo bliver det igen helt tyst og intimt, og trommerne går ud: ”Det er nat nu, og alting ånder fred/imens slangen ta’r aftensolen med/ned i underverdenen [sic], så lyset bli’ væk/Nu skal solen sove nogle timer i træk.” Men ingen nat er evig, og snart kommer trommerne og dagen igen: ”Sådan bæres solen rundt og bringer os held/Som en bronze-solvogn på en smuk karrusel/der gi’r glæde og liv og frodig høst.” Se, dét er historieformidling i øjenhøjde – den antropomorfe sol, der skal sove nogle timer i træk, er et underholdende greb, og sangen anskueliggør for lytteren, hvorfor solen spiller så central en rolle i mange traditionelle kulturer.

Et tekstmæssigt højdepunkt er den patosfyldte besættelsessang ”Lige om lidt er Danmark frit”, i hvilken Sigurd gennem en række metaforer illustrerer, hvordan Dan-

mark igen snart vil være frit. Første kilde til metaforer er fugle: ”Som en syngende og flyvende musvit/som den hvide stork på slægtsgårdens tag/som en solsort på en sensommerdag”, den næste vinden: ”Som en vestenvind der kysser stranden blidt/Som en drage uden snor i en blæst/som et bøgeblad der driver mod vest” og endelig mennesket: ”Som et lille barn, der tager sit første skridt/ og går sejrsgang med næsen i sky/mod en fremtid som er åben og ny.” Sangen får dog efter min smag lidt for meget fløde med en saxofonsolo, som er ren ”Baker Street”. Der bliver situationens alvor ligesom punkteret – det havde været mere passende til en sang om sommeren ’92 end en om foråret ’45. Men det skal ikke trække noget fra den meget fine tekst.

Som nævnt er der også blevet plads til et par eklatante fejlskud, fx sangen om det europæiske samarbejde ”Blåt flag i Europa”. Til lad mig at komme med en sammenligning, som måske er en smule søgt: Da Talking Heads indspillede hovedværket *Remain in Light* fra 1980, siges det,¹ at afslutnings-sangen ”The Overload” var inspireret af Joy Division – imidlertid uden at nogen af Talking Heads’ medlemmer nogensinde

¹ Nej, historien lader sig ikke 100 % bekræfte, men den er god. Mere om den pointe til allersidst.

havde hørt Joy Division. Inspirationen var i stedet baseret på det indtryk, de havde fået gennem pressen. ”Blåt flag i Europa” lyder, som hvis Kandis havde ladet sig inspirere af Kraftwerk efter samme metode. En anden yndlingsaversion er ”Snapsting”, der lyder som Pyrus på en dårlig dag. Slatten 90’er-wah-guitar, slapbas og insisterende blæsere udgør baggrunden for Sigurds fuldkomne hjælpeløse flow, der ikke bliver hjulpet på vej af tekstens helt umulige versefødder. En linje som ”Helt fra 1400-tallet mødtes alle folk, når Snapstinget blev holdt” ruller ikke ligefrem af tungen. Frasen kommer fint fra land med assonansen mellem ”tallet” og ”alle”, men metrikken falder fuldstændig fra hinanden, jo længere man kommer.

Sangen illustrerer meget godt, hvordan Sigurd er lidt af en boomer. Dels i kraft af de æstetiske valg – ”vi skal sgu da have en rap! Det elsker de unge” – dels gennem en type henvisning, som går igen mange steder på albummet: ”Alle knyttede kontakter, bygged’ netværk i den helt store stil/Viborg Snapsting var datidens svar på en Facebook-profil!”. Sigurd er besat af mobiltelefoner og sociale medier. I én sang undrer Grauballemanden sig over, hvad det er for nogle skærme museumsgæsterne trykker på og kigger i; i den føromtalt ”Sten, sten, sten” klager stenaldermanden over hverken at have ”mo-

bil eller skovl eller spand”, og i ”Hele verden er her i min mobil” er hyldesten total: ”Hvis du godt vil ses, så send en SMS/Vi kan også snakke sammen på Skype/Bare du har mobilen, så der ingen stress/Løser alting i en lækker vibe.” Hvem siger sådan, Sigurd? Nemlig, det er der ingen, der gør. Sociale mediers skyggesider er en by i Rusland for Sigurd, der frejdigt synger: ”På mobilen kan jeg høre al musik/Og få fotos frem af hvem jeg vil/Alle ting kan findes med et lille klik/Skærmen, den ved alt og mere til” og et andet sted: ”Det er så fedt, når det jeg gør, bliver set af nog’n/når der’ 100 likes, så er det top.” Det kan selvfølgelig være, at disse linjer er tænkt mere dobbelttydige og ironiske, end de fremstår i lyset af den glad-i-låget-latin, der udgør den musikalske ramme, og jeg vil gerne lade tvivlen komme Sigurd til gode. Om ikke andet kan man håbe på, at sangen ansporer nogle af de forældre, der er med på en lytter, til at diskutere disse emner med deres børn.

Historieformidling og historiesyn

Men er det overhovedet Sigurds opgave at fortælle om skyggesiderne ved nutiden såvel som fortiden? Skal han uddanne en ny generation af kynikere ved at udpensle de forfærdelige sider af verdenshistorien, eller skal han i stedet indpode lytterne med barnlig fascination over fortiden og håb for frem-

tiden? Sigurds intention er forståeligt nok at gøre det sidstnævnte, hvilket selvfølgelig ikke betyder, han kan forbigå det ubehagelige i tavshed. Og det gør han heller ikke.

Sigurds foretrukne indgangsvinkel er humor. Humoren er dog ikke kun frivillig, men det ufrivilligt humoristiske element er netop noget af det, der giver pladen så stor appel hos mig og min vennegruppe. Nogle af sangene er, i mangel af et bedre ord, ekstremt *memeable*. Med mine venner fra mit stamhold deler jeg en forkærlighed for dansk middelalder, og derfor går country-baskeren ”Korstog til Estland” – med hestevrinsk forsynet af Sigurd selv – rent ind. Den er fundamentalt underholdende i sin absurditet, når den med refrænet ”Kom, vi ta’r på korstog til Estland/og hvis det lykkes, så holder vi en fest, mand/Så rid nu vid’re så hurtigt som din hest kan” får de baltiske korstog til at lyde som et road trip med gutterne. Det er muligvis ikke nogen helt misvisende skildring af de psykologiske mekanismer hos en gruppe korsfarere, men det er en slags whitewashing af historien, som er meget typisk for formidlingen af middelalderen og især vikingetiden i Danmark. Sigurd siger egentlig tingene, som de er, men afvæbner med humor: ”Husk nu både sværd og lanser, når I rider ud/I skal bare true folk, til alle tror på Gud/først gør vi dem kristne, og så ta’r vi

deres land/og fester her i borgen alle mand,” som det lyder med latter og opmuntrende tilråb i baggrunden. Et lignende eksempel er sangen om gavtyven Gøngehøvdingen: ”Historien så at Gøngehøvdingen han havde en skat/så svenskerne brød ind hos ham, men vidste ikke at/han havde tømt det hele og fik smækket porten i/og satte ild til gårdens tag, og så var det forbi,” igen ledsaget af latter. Og når først man har grint af et kompagni svenske soldater fanget i en brændende lade, hvad kan man så ellers grine af?

Svaret er selvfølgelig: slaveri. Den klart mest *memeable* sang på albummet er reggae-nummeret ”Sukkerplantagen”, der handler om de danske kolonier på Jomfruøerne. Af uranselige årsager – måske har han lyttet for meget til Pitbull – åbner Sigurd sangen med et ”uno, dos, tres, cuatro”, og i baggrunden hører man tegneserie-snorkende mænd (hrrrr-pyyyy). Snorkene bliver til gab, efterhånden som Sigurd med sin reggaestemme får vækket resten af plantagen: ”Kom så op/vi skal op og på job/jah-jah-jah”. Trods hårde arbejdsbetingelser (Pyha, det varmt) klør slaverne på på deres ’job’: ”Vi skal ud at høste sukker den hele dag/for vi ved, at det vi plukker, har dejlig smag.” Det var da altid noget. Sangen når sit klimaks efter halvandet minut, idet Sigurd sætter i en kreol-gibberish-scat hen over lyden af et nu

stønnende slavekor. Jeg hører de første ord i scatten som ”watermelon bongo”, og derefter bliver det rent spansk-fransk-”afrikansk” vrøvl – måske har Sigurd lyttet til Beatles’ Sun King, eller måske emulerer han tungetale? Snart herefter er han dog pludselig gevaldig klar i spyttet – er det Moses Gottlieb der taler? - ”Vi har en drøm om en dag at bli’ frie/sorte og hvide skal alle være lige/for en skønne dag så laver vi oprør mod dem.” Sangen illustrerer meget godt dilemmaet mellem skønmaleri og rå realisme for den, der vil formidle historie til børn, og jeg synes, Sigurd har fundet en god balance. Skulle han have sunget om piskeslag på plantagen og dysenteri på the middle passage? Næppe. Skulle han have forbigået slaveriet i tavshed eller ladet, som om dets ophør var en gnidningsfri proces drevet af dansk barmhjertighed? Nok heller ikke.

Samlet set er Sigurds historiesyn et kompromis mellem en konservativ opfattelse af Danmark som gammel kulturnation med en tusindårig historie og en mere liberal version, der dyrker fremskridtstro og internationalisme. Begge sider af kompromiset er repræsenteret i en sang som ”Man må trække en grænse”, der handler om Genforeningen i 1920. I omkvædet lyder det: ”Man må trække en grænse, men hvor skal den gå?/Syd for Flensborg, ved Kiel eller ved Åbenrå?/Uan-

set hvor den går, er der meget på spil/For i hjerterne ved vi, hvor vi hører til." Nationalt tilhørsforhold er altså noget ægte, noget inderligt, noget man ikke kan være i tvivl om. I sangens sidste vers bliver der dog sået tvivl om, hvorvidt man død og pine skal trække den grænse: "For vor frihed sker fyldest, når alle forstår/Det er i vore hoveder, grænserne går." Aha! Grænser er noget, mennesker har skabt, og derfor noget de kan fjerne igen – hvad de gør i den foromtalte "Blåt flag i Europa": "Slut med D-mark og franc/Fælles penge og bank/Slut med bomme og skel/Alt bli'r løst i Bruxelles." Ursula von der Leyen kunne næppe have skrevet det bedre selv. Helt begravet bliver nationalstaten dog ikke. På albummets sidste sang, "Vi er Danmarks historie", har Danmark fundet sig til rette i det internationale samfund: "Vi er stadig en del af verden/mange forskelle til trods/Og vi har brug for de andre/Og de har brug for os".

Og sådan kom vi også i mål med denne anmeldelse. *Sigurds Danmarkshistorie – 42 sange fra istiden til fremtiden* er et værk, der klart kan anbefales til store som små. Pladen holder et højt musikalsk niveau næsten hele vejen igennem, og teksterne er både morsomme, rørende, rammende og overraskende – og gennemgående velkrevne. Teksterne giver rigeligt med stof til eftertanke og -snak, fx når Sigurd på "Tycho Brahe"

synger om, at astronomen bliver bedt om at "beregne livets store sammenhæng" og "forklare det, vi andre ik' forstår". Men så let er det ikke: "Man kan ik' beregne livets held/Man må ta' ansvar".

Sigurd laver en lille speak i slutningen af hver sang som optakt til den næste, og jeg vil lade speaken til sangen 'Gøngenhøvdingen' stå som udgangsreplik og opsummering af pladen: "Der findes mange gode historier om, hvordan Gøngenhøvdingen snød svenskerne. Det er ikke sikkert, at alle historierne passer; men skidt med det, når bare historierne er gode!

Den endelige bedømmelse:

